

Samenvatting

Arnold Tits (1807-1851) is een van de belangrijkste professoren van de theologische faculteit te Leuven in het midden van de negentiende eeuw. Zowel Casimir Ubaghs (1800-1875) als Tits zijn verbonden aan een filosofische stroming die wordt aangeduid met de naam *traditionalisme* of *ontologisme* welke ontwikkeld is in Leuven. Volgens Leo Kenis moet Tits meer nog dan Ubaghs beschouwd worden als de inspirator van de zogeheten *Leuvense school*. Tits doceerde vanaf 1840 dogmatische theologie en uit de periode 1848-1850 stamt zijn hoofdwerk de *Theologia generalis*. Onlangs is door mij een groot gedeelte van dit verloren gewaand werk teruggevonden. Het belang hiervan is dat we nu goed in staat zijn te achterhalen welke visie Tits heeft op filosofie, theologie en de relatie daartussen. In Duitsland is een filosofische stroming geweest die *Glaubensphilosophie* of *Gefühlsphilosophie* genoemd wordt en waartoe onder andere Friedrich Heinrich Jacobi (1743-1819) en zijn leerling Johann Peter Friedrich Ancillon (1767–1837) behoren. Deze stroming gaat ervan uit dat het Newtonianisme en Kantianisme verkeerd zijn en dat deze het echte geloof ondermijnen. Jacobi is ervan overtuigd dat de mens een spiritueel, intuïtief vermogen heeft om ook noumenale realiteiten onmiddellijk te percipiëren; het is een innerlijke illuminatie, bewerkstelligd door een persoonlijke God. Met behulp van het teruggevonden gedeelte van de *Theologia generalis* wordt aangetoond dat Tits bij de filosofie van Jacobi en Ancillon aansluiting zoekt. Hij meent dat op die manier ook de theologie weer tot de wetenschappen kan behoren. Dat Tits een speculatief denker is, wordt geïllustreerd doordat we laten zien hoe hij verschillende verklaringen van het dogma van de Triniteit ordent naar bewijskracht. Richard van St. Victor vindt hij het meest overtuigend omdat deze gebruik maakt van zogeheten metafysische argumenten. In de teruggevonden versie van de *Theologia generalis* is expliciet te vinden hoe Tits de relatie tussen de filosofie en de theologie ziet. Volgens hem moeten ze samen behandeld worden, immers tussen beide behoort geen tegenspraak te zijn: “*Uno verbo, demonstranda est positiva concordia fidei et rationis, et proinde etiam concordia Philosophiae quae est scientia rationis, cum Theologia quae est scientia fidei*”.